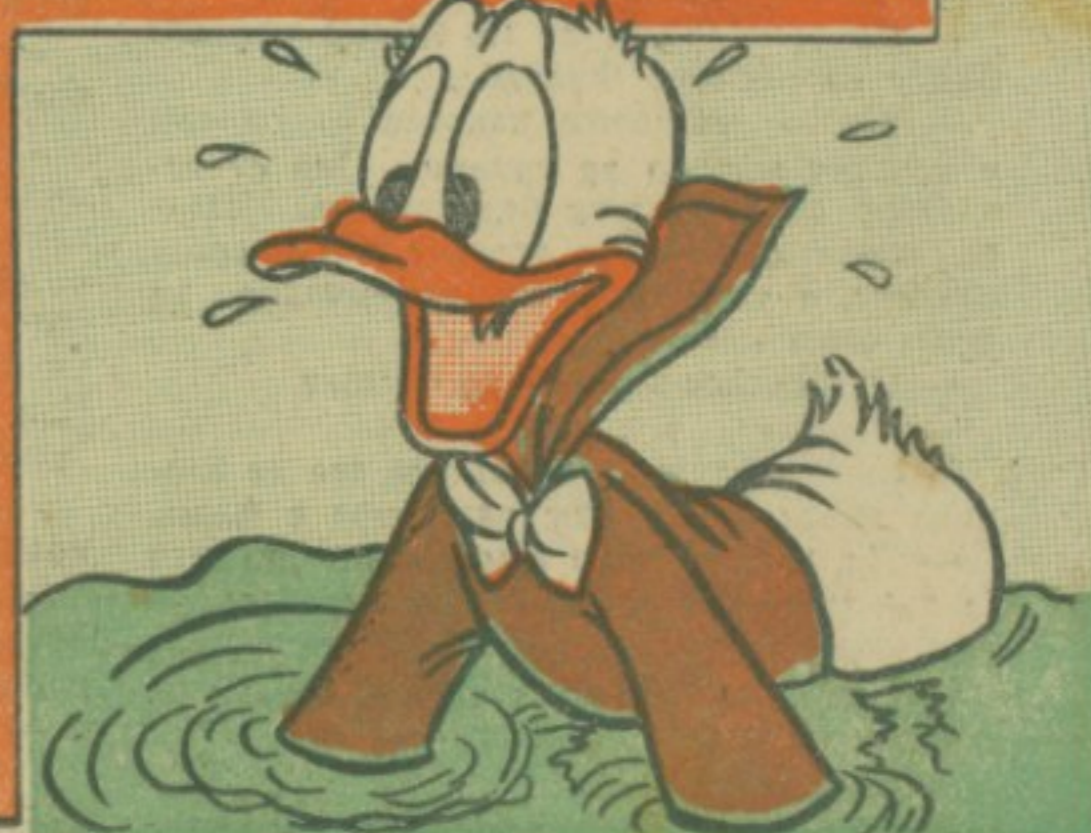
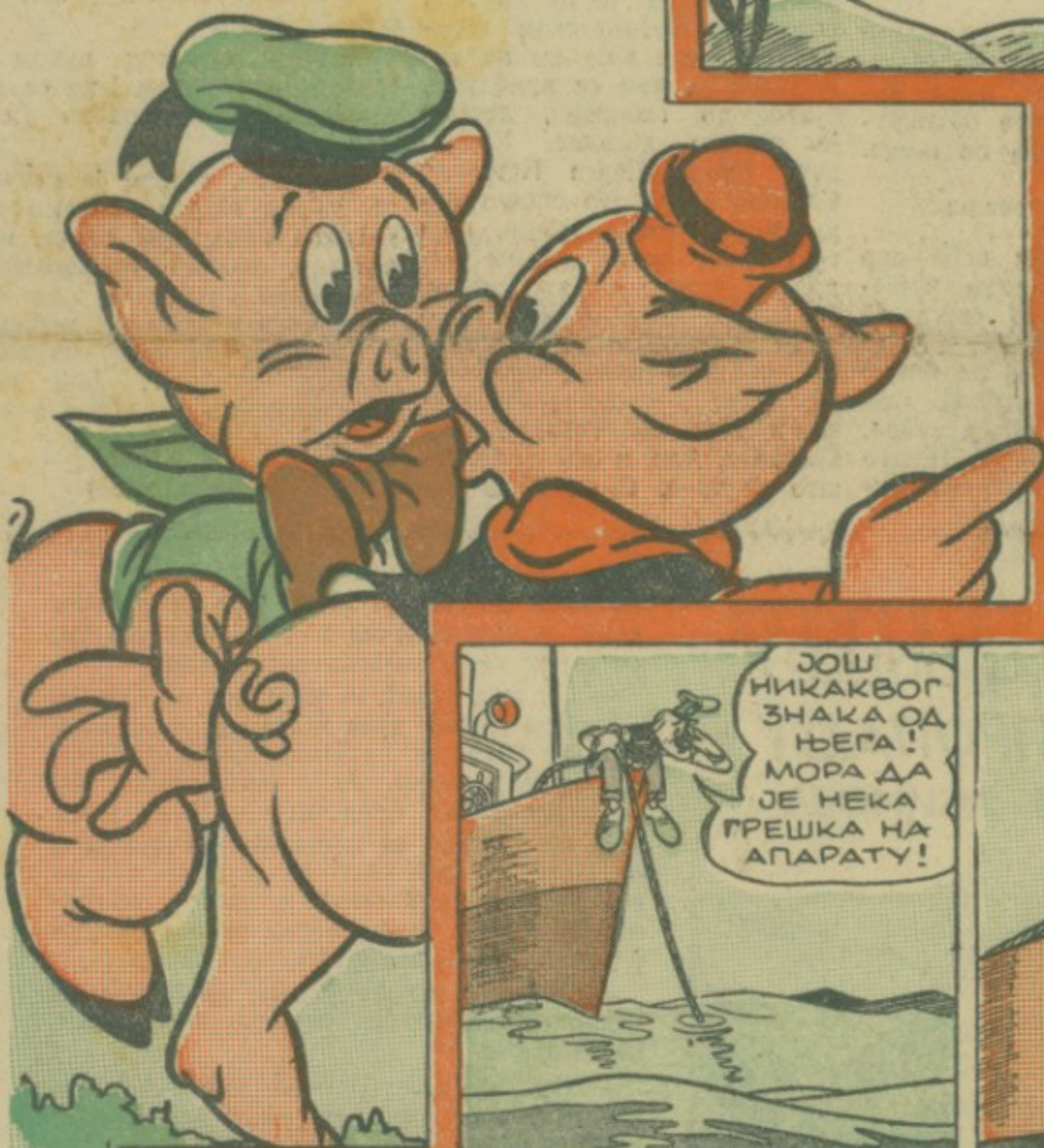
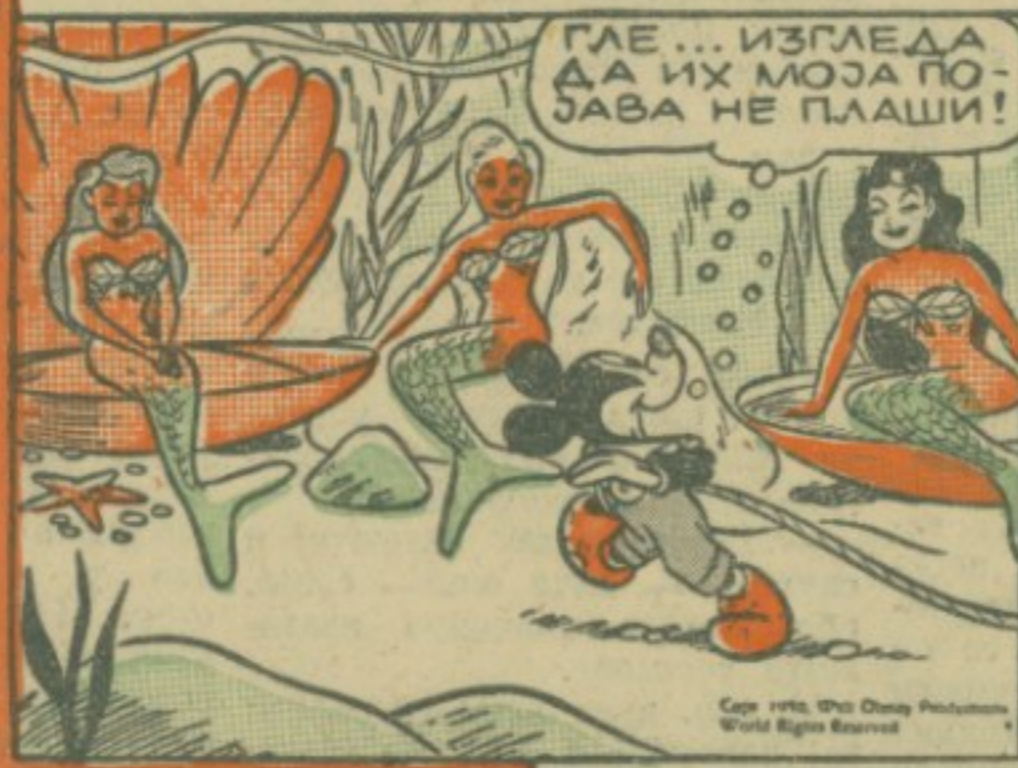

МИКИ у Водениграду

5

"Трајна" ДАЛЕКОГА МАРСА

Једанаестог септембра увече планета Марс налазила се најближе Земљи. Тај, за астрономе велики, догађај позива се тек сваке петнаесте године. Због тога није чудо што су у очекивању приближавања Марса поново оживеле расправе међу научницима о природи ове планете, њеним каналима и могућности постојања живота на њој. Тим поводом руски научно-популарни часопис „Око света“ дошао је фантастичку репортажу Глеба Голубова, коју доносимо у нешто скраћеном облику.

светлео астроплан који се приближавао.

— Атерирам! Атерирам! — загрмео је у звучнику узбуђен глас.

Астроплан је раширио крила за кочење и сад личи на обичан ракетни авион. Тешко је поверовати да је само пре једног часа та дивна машина јурила кроз међупланетарну празнину.

Ево, додирнуо је воду, подиговши силне водоскоке и облаке вреле паре... Потскочио, поново пао у море и за тренутак нестао под таласима... Кад је лађица полетела к њему, астроплан се већ лењо љушкао на, као небо плавој, води.

Треба признати, свима на лађици руке су дрхтале од страха, јер дуго, страховито дуго се подизао херметички капак кабине. Он се најзад отворио и из њега се зачуше нејити љутити гласови:

— Не... Дозволите, професоре!

— А ја вам кажем да они нису могли да долете с Венере!

Људи на лађици се згледаше.

— Претиру се; значи, живи су, — рече неко и сви прснуше у смех.

Из кабине већ излазе нераздвајни другови који никад нису престали да се кошкају — професор Лобанов, работорно истраживачу своју седлу брадичу, и Сатпаев, весело машући шлемом знад обриване главе. За њима се појављује специјални дописник часописа „Око света“, Михаил Костин. Он једва провлачи кроз отвор своја широка поља и брижљиво држи фотографски апарат. На Костинином образу свежа посекотина: очигледно, бријао се пред само спуштање.

Последњи напуштају кабину командант астроплана и његов командир Марченко. Лица су им радосна, али уморна и бледа. Десетине руку помажу пилотиња да се пребаци на палубу лађице.

Топле летње ноћи на Земљи је мало ко спавао. Не само научници, који су бдели крај телескопа и космичких радиолокатора, већ су те ноћи сви гледали у небо толико упорно да су их очи заболеле. А небо је над већим делом планете било чисто и осито треперавим звездама. Тамо однекуд, међу ратним звездама, летео је премо земљи астроплан, носећи са

собом одгонетку тајни далекога Марса.

Тихо шуме таласи запљускују ниску пешчану обалу Аралског Мора. У пристаништу, у пуној приправности, стоји бела реактивна лађа. Група људи на њеној палуби брине о очекивала сигнал и, као и сви други, пажљиво осматрају небо, које је већ почело да бледи.

И где, на њему се појављује сребрнаста тачка. То је, у првим сунчаним зрацима, за-

ЗАМКЕ ПРИРОДЕ

Јелен је крупна и добро развијена животиња. Брз је и снажан, а и добар скакач. Али, оно што највише карактерише јелена то су дивни рогови, који могу имати и по 16 до 20 парожака. Помоћу њих

буде и узрок трагедије. Наиме, природа има чудне замке које разазивају зверима, па ћемо овде изнети два-три случаја који су задесили јелене и њихове сроднике.

Једном су се два јелена из шуме Фонтенебло, у Француској, борили један против другог. У борби су тако замрсли своје рогове да се нису више могли ослободити један другог. Две афричке антилопе-мужјаци за време међусобне борбе укљештили су своје рогове, те нису могли више да се крећу и угнути су од исцрпљености. Изнећемо још један случај, друкчији од претходних. Чувар шуме Блек Хил, у Аризони, у Сједињеним Америчким Државама, снимно је овакав приказ. Јелен јелен хтео је да се очеше о дрво, као што обично чине он и његови сродници. Приликом тог чешања заглавио је своје рогове између два стабла која су расла у облику рањке. Дуго је покушавао да се ослободи, али није успео. Ту је најзад и скапао.

Јелени се боре и одржавају власт над стадом, а они им служе и за одбрану од непријатеља. Овај дивни украс може да

Питања долећу са свих страна. Људи желе да што пре дознају шта су васионски путници видели на загонетном Марсу.

Али, сад није време за распитивање. Лекар су неумољиви: после таквог лета потребна је брза изолација у посебне кабине, да би се организам постепено ослободио опасних последица космичког зрачења. Путовања на Месец показала су да је таква заштита неопходна.

Треба се покорити. Но, и поред свега, Костин успева да својим редакцијским колегама дола подебео пакет.

— Ту је кратак извештај и снимци, — виче он. — Само, обазриво и пажљиво изаи-вајте филмове.

И, ево, пред вама се налази тај извештај о лету на Марс. Снимци, нажалост, нису добро испали, па зато објављујемо цртеже рађене по њима.

Досадно путовање

Већ смо прешли већи део пута. Сада, у данима највећег приближавања, свега 55 милиона километара деле Марс од Земље. Да не бисмо узалу трошили гориво, ми не летимо према њему право, већ по кривој линији. Пошто „прејуримо“ 80 милиона ки-

лометара, уловимо Марс у лучујем да долијем уља на одређеној, претходно тачно прорачунаој тачки његове кружне путање око Сунца.

Нећу причати о улетању с вештачког сателита, ракетодрома. О томе се већ много

утрудили да долијем уља на утрину огњ и тобож замислимо, питам: — Шта ли ћемо видети на Марсу?

— А шта бисмо могли видети? Пустину, смрт, мир. Све је то давно познато, — одмах реагује Сатпаев.

— А зашто онда летимо тамо, ако смо знају? — истури према њему своју шиљату брадичу Лобанов.

— Да бих то најзад и за сва времена доказао, — хладнокрвно одговори Сатпаев. — А у вашим годинама летети на Марс због неких митских прича, то је авантуризам.

— Слушајте, уважени колега, молим вас да не говорите таквим тоном о стварима које не разумете, — узбуди се Лобанов. — Останите ви при свом мерењу температуре међупланетарне материје, али не дирајте у астробиологију.

— Мерење температуре, то је наука. А код вас, извините, гатање: „Ах, живот на Марсу, канали, Аелита. Моји ми термометри говоре: средња температура на Марсу креће се од минус 20 до минус 30 степени. Температурне разлике у току 24 часа износе око 50 — 60 степени. У његовој разређеној температури има ништавино мало кисеоника, ако га уопште има, а двапут више угљендиоксида него на Земљи. Сва вода на планети можда би испунила наше језеро Ладогу. А ви хоћете да тамо скупљате некакве незаборавке! Да можда не очекујете да сретнете неког брата — Марсовца?

— Не желим више да се препирем! — викну Лобанов и покуша да устане. Али, ремење га је задржало. Тада он брзо откопча везе и — ено га испод таванице.

Сатпаев одмахну руком и затвори очи, спремајући се да задрема. Ја се поново умешах:

— А што, сасвим је могуће да на Марсу највише на разумна бића. Она су се, вероватно, толико прилагодила тамошњим условима да се могу чудити како ми можемо да живимо на оној ужасној планети Земљи... Још нас могу сматрати некаквим варалицама.

(Наставиће се)

БОРБА ЗА ФЛОРИНУ ПЛАНЕТУ ОСУЂЕНУ НА ПРОПАСТ

Роман од И. АСИМОВА

(29)

би били сигурнији? И то баш бродом на коме се налази ваша милост! Уза све то, он тврди да је анализатор свемира.

— Па шта онда? — намршти се Самија.

— Пре годину дана нестао је један анализатор свемира. Та ствар никад није изнесена на јавност. Ја о њој, разумете, знам јер је мој брод био један од оних који су трагали за несталим научником и његовим бродом. Онај ко се крије иза ових метежа на Флорини дознао је некако о томе и баш та чињеница показује да је у питању нека веома јака организација.

— Можда између човека са Земље и несталог анализатора свемира нема никакве везе.

— Стварне везе бесумње нема. Али, не видети у томе ипак неку везу, значило би сувише веровати у стичај околности. Ми имамо посла с једним варалицом. Због тога он и тврди да му је неко уништио сећање.

— Ох!

— Како можемо да докажемо да он није анализатор свемира? Он о Земљи не зна ништа друго сем чињенице да је она радиоактивна. Он не зна да управља бродом. Он не зна ништа о анализи свемира. А то своје незнање прикрива тиме што тврди да му је уништило сећање. Схватате ли сад, леђи?

Самија није могла да му одговори, већ запита:

— А због чега све то? С каквим циљем?

— Да бисте ви учинили баш оно што сте намеравали да учините.

— Да испитам загонетку?

— Не, него да га одведете своје оцу.

— Не схватам шта мислите.

— Има више могућности. У најбољем случају, он би могао да буде шпијун који треба да шпијунира вашег оца за рачун Флорине, а можда и Трантора. Претпостављам да би стари Абел, амбасадор Трантора, био спреман да у њему препозна човека са Земље, ако не из других разлога а оно да доведе Сарк у неприлику захтевајући истину о тобожњем уништавању памћења. А у најгорем случају, он би био убица вашег оца.

— Капетане! То је смешно!

(Наставиће се)

Због тога, чим је завршила ручак, она журно крете натраг.

— Отвори врата! — нареди стражару.

Стражар се не покрете и, гледајући право преда се рече гласом пуним поштовања:

— Нека ваша милост опрости, али врата се не смеју отворити.

Самија је била згранута.

— Како се усуђујеш да тако говориш? Ако сместа не отвориш врата, капетан ће о томе бити обавештен!

— Нека ваша милост опрости, али врата не могу отворити. То је изричито наређење самог капетана.

Она устуча уз степенице које су водиле до Ресетијеве кабине и улете у њу као вихор.

— Капетане!

— Леђи?

— Јесте ли ви наредили да ми се онемогући приступ у одају где се налазе она жена и човек са Земље?

— Мислим, леђи, да смо се сложили у томе да с њима разговарате само у мом присуству.

— Пре ручка, да. Али, зар нисте видели да су потпуно безбасни?

— Видео сам да изгледају безбасни.

У Самији све ускисе.

— У том случају наређујем вам да пођете са мном.

— Не могу, леђи. Ситуација се изменила.

— Како?

— Њих морају да саслушају надлежне власти на Сарку, а докле с њима не сме нико да разговара.

— Претпостављам да их нећете предати Бироу за послове Флорине.

— Па, — оклеваше капетан — то сам у почетку мислио да учиним. Они су напустили своје насеље без дозволе. Уствари, напустили су без дозволе чак и своју планету, а усто су се прокријумчарили на један саркибански брод.

— Ово последње је била омашка.

— Зар?

У сваком случају, ви сте за све те злочине знали и пре мог разговора с њима.

— Да, али тек тада сам дознао оно што је тај тобожњи човек са Земље имао да нам каже.

— Тобожињ? Па ви сте сами казали да планета Земља постоји!

— Рекао сам да је могуће да постоји. Али, смем ли се усудити да вас питам шта бисте ви желели да се с њима учини?

— Мислим да би тврђење и историју овог човека требало испитати. Он говори о опасности по Флорину и каже да је неко на Сарку свесно покушао да ту чињеницу сакрије од оних који би за њу морали да сазнају. Ја мислим да је ово случај који треба да решава мој отац. Уствари, ја ћу га, кад томе дође време, и одвести до мог оца.

— Мудро смишљено!

— То ви покушава да будете саркастични, капетане?

Капетан поцрвене.

— Извините, леђи. Кад сам то рекао, имао сам на уму наше затворенике. Занста сте мудро смислили. Дозвољавате ли ми једно дуже разлагање?

— Не знам шта ви подразумевате под дужим разлагањем, — љутито одврати Самија — али ипак починте.

— Хвала. На првом месту, леђи, надам се да ви не умањујете важност немира на Флорини.

— Каквих немира?

— Нисте могли заборавити догађај у библиотеци.

— Убиство једног патролције? Занста, важан догађај, капетане!

— Други патролција убијен је данас пре подне, а такође и један домородац. Убиство патролције није баш честа ствар, а овде је у питању човек који је убио двојицу а ипак није ухваћен. Да ли је он то учинио сасвим сам, из личних разлога? Или је то случајност? Или је, можда, део једног добро смишљеног плана?

— Очигледно је да ви верујете у ово последње.

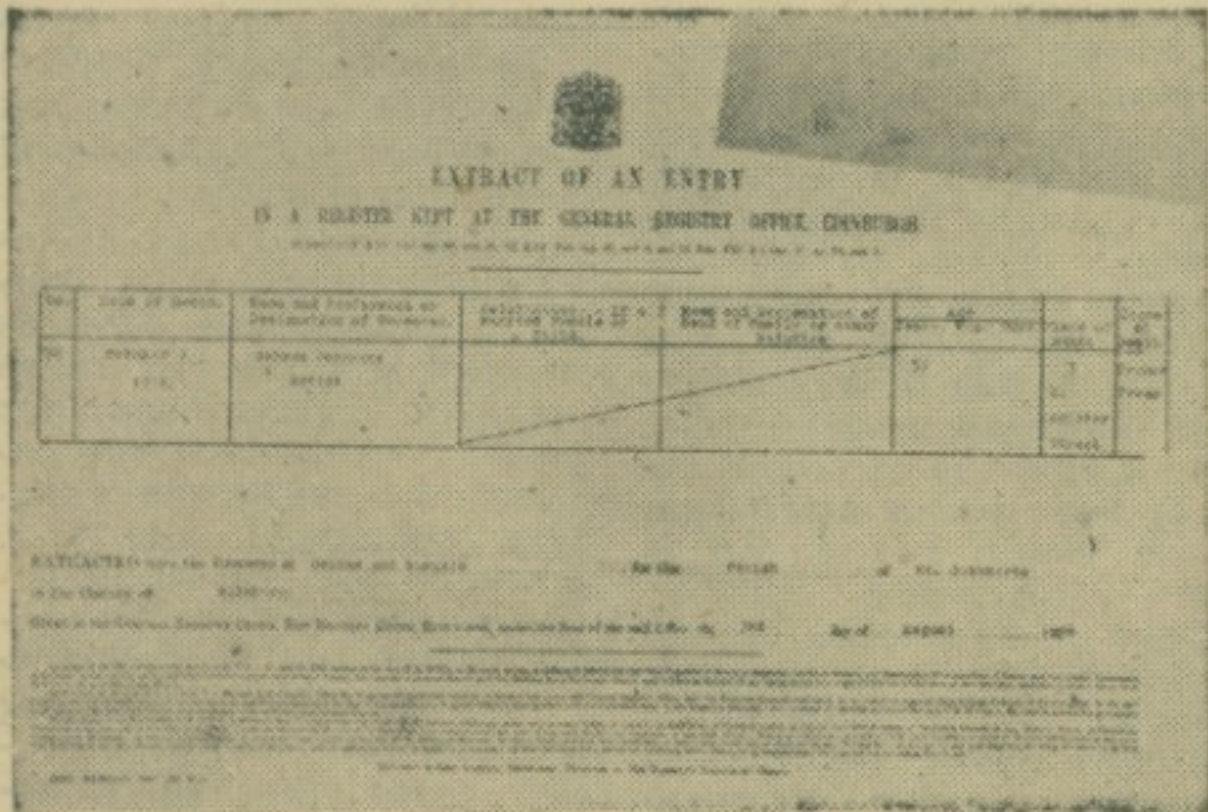
— Тачно. Домородац убица имао је два помагача. Њихов опис прилично одговара нашим слепим путницима.

— Што то раније нисте казали?

Најзад, после 104 године

Познат ће вам бити Поповић живописац, он је овде у Единбургу у Шотландији обитавао, ја као Србин често сам га поодио, за један и по сат на парни коли отидем к њему. Мој незаборављени земљак умре 2 априла и с неколико суза из ока његовог остави ме овде, самораног Србина. Ја сам га припогреуо пратио, и над гробом сам на енглеском језику слово говорио. Јуче сам му гроб поодио и свагда ћу га поодити докле се год у његовој околини налазим. Мој незаборављени земљак Поповић опет је срећан, његов србски гроб Србин пооди! Али — али, оће л' Србин мој гроб поодити.

Ове речи, између осталог, написао је у једном писму неки млади Сремац („П. С. из села В.“) из Лондона 2 августа 1852 године. Његово писмо објављено је у „Србском Дневнику“ бр. 13. У истом броју „Србског Дневника“, поводом тог дописа, развила се полемика ко је тај живописац Поповић и

наставила се у више других бројева. Једни су тврдили да се тај сликар зове Поповић, а други Петровић. За то се нарочито заинтересовао сликар Димитрије Аврамовић, који је у то време састављао „Живопис српских сликара“.

Допус младог Сремца и извод из полемика у „Србском Дневнику“ прештампани су у „Политикином забавнику“ бр. 209 од 31 децембра 1955 године под насловом: „Једно старо писмо из туђине“. На крају чланка апеловало се да се бар сазна ко је тај „живописац Поповић“. Професор Душан К. Петровић из Сремских Карловаца обратио се у Единбург, одакле је добио извод из књиге умрлих. Из тог акта на енглеском језику, који овде доносимо, види се да је 7 октобра 1851 умро сликар Георгије Поповић у 57-ој години старости од тифусне грознице и да је уведен у књигу умрлих под бројем 792. Овај акт издат је у Единбургу 3 августа 1956. Тако се после 104 године најзад сазнало право име овог уметника и тачан датум његове смрти.

Зам Бокељских поморанаца у Венецији

Векељска морнарица, толико позната у свету по својим вештим поморцима у време када су лађе биле на једра, школа за морнаре надалеко чувена, тако да су, као што је познато, године 1698, у Перасту, код учитеља Марка Мартиновића, учили поморске науке и млади руски кнезови и бољари, питомци Петра Великог — и изван наше земље оставила је о себи спомена.

Удружени у савезе, такозване братовштине, Бокељи и Далматинци, поморци, држали су се на окупу и у туђем свету. Тако су они, половином 15 века, основали у Млечима, у Венецији, своје удружење коме је био циљ да помаже поморце изван домовине, да се не би однародили од своје земље и њеног живља, да не би пали у сиромаштво и беду, остали без помоћи у болести и старости, или пак без средстава за пристојну сахрану. Постојање братовштине у Венецији одобрио је својом одлуком Савет десеторице, 19 маја 1551 године. Поред осталог, та одлука има изузетан значај и због тога што се њоме признаје словенски карактер старог краја одакле су долазили сви чланови братовштине.

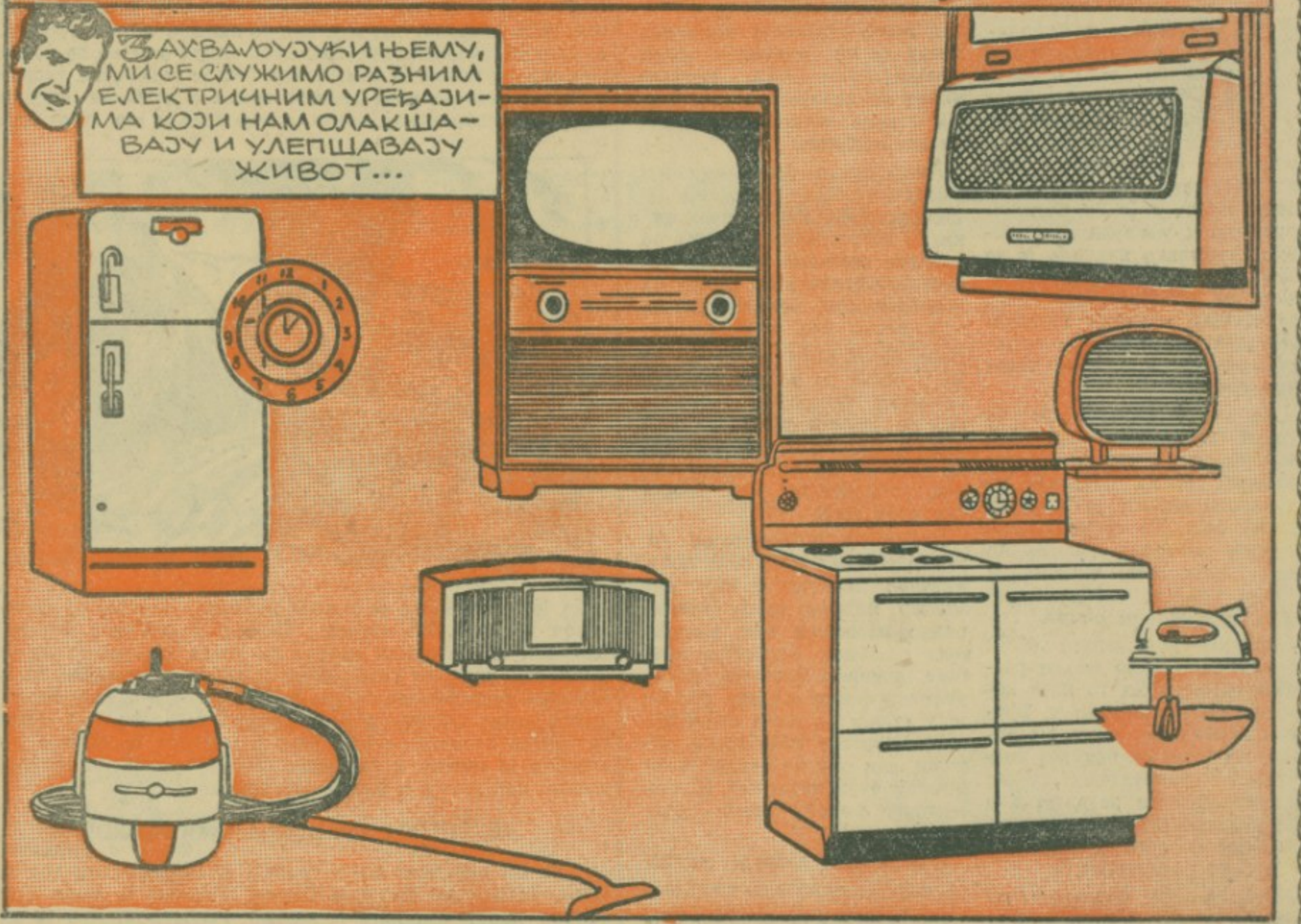
Ово друштво са седиштем у Венецији било је веома имућно. У своје време наши поморци радо су одвајали средства за тако племениту намену какву је имала њихова братовштина. Временом, саградиле су и свој дом, уствари цркву посвећену св. Ђорђу и св. Трифуну, која је на спрату имала дворану за састанке. План за цркву у чисто ренесансном стилу, која је била завршена 1551 године, израдио је архитекта Иван де Зон. Занимљиво је напоменути да је, кроз векове, у тој венецијанској нашој цркви обављана служба упоредо и на латинском и на нашем језику све до доласка фашиста на власт у Италији.

Међутим, бокељска црква у срцу Венеције има још једну своју особеност, тако да је увек привлачила пажњу најистакнутијих познавалаца ренесансног сликарства. Њена унутрашњост декорисана је сликама на дасци славног ренесансног мајстора 15 и 16 века Виторија Карпаћа.

Десет аутентичних Карпаћових слика има бокељска црква у Венецији, а оне би се потпуно слободно могле проценити на онај начин омиљен водичима по музејима и црквама при посматрању дела чувених мајстора: цена би им премашила количину злата којом би биле прекривене. Свака од њих, још пре Првог светског рата, била је проценења на 100.000 златних француских франака. Осим Карпаћових и остале слике у цркви имају велику вредност, пошто су то дела Тинторетове школе и школе Палме Млаћег, поред слике Богородице на олтару коју је израдио В. Катена. Сем слика, у згради се налазе и други предмети од историјске и уметничке вредности, поред осталог статуета братовштине и разне усмене на прошлост Боке Которске. Бокељска братовштина имала је права да кује и своје спомен-медаље.

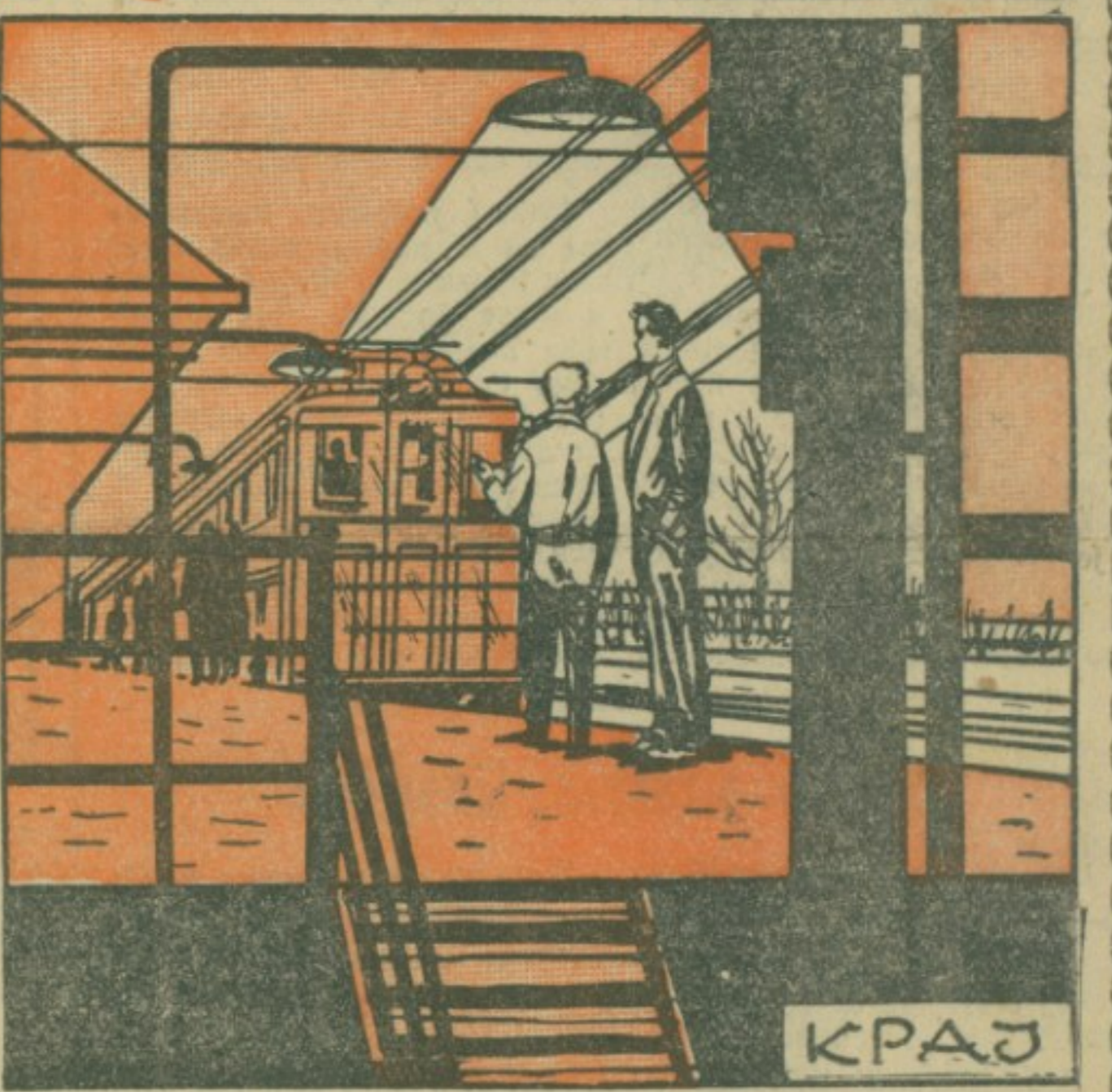
Међу делима научника светског гласа у којима се говори о овој бокељској цркви усред Венеције истиче се студија Енглеза Џона Раскина.

КАО У БАЈИ

ЗНАШ, ЕДЕ! ЈА САМ ОВЕ ДО ДАНАС СМАТРАО ЕЛЕКТРИЧНУ СТРУЈУ КАО НЕШТО ШТО СЕ САМО ПО СЕБИ РАЗУМЕ, НЕШТО ПРИРОДНО И О ЧЕМУ НЕ ВРЕДИ РАЗМИШЉАТИ!

СВИ МИ УЗИМАМО МНОГЕ СТВАРИ КАО НЕШТО ШТО СЕ САМО ПО СЕБИ РАЗУМЕ. АЛИ, ТЕК КАД БИ НАС НЕКО ЛИШНО ЊИХ МИ БИСМО У ПОТПУНОСТИ СХВАТИЛИ ЊИХОВУ УЛОГУ У НАШЕМ ЖИВОТУ

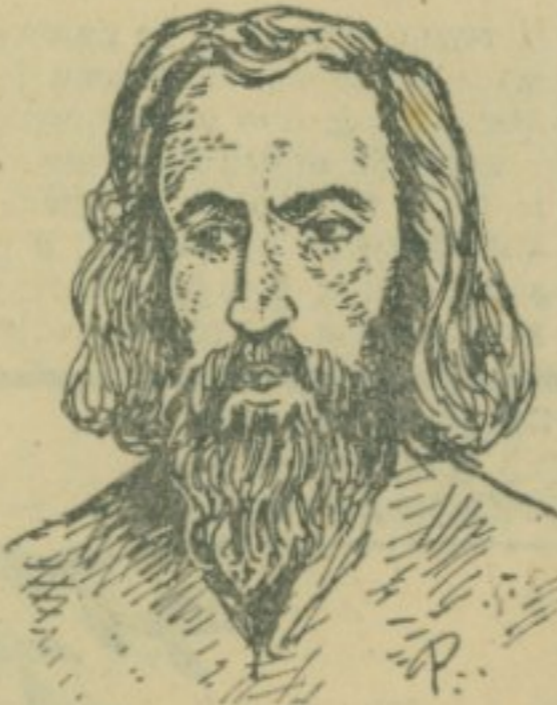
КРАЈ

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

По чему су елементи добили имена

Елементи су основне материје које се не могу хемиским путем раставити на још просторије материје, нити претворити у друге материје. Најновија истраживања показала су да елементи нису непроменљиви и да постоје вештачки добијени елементи.

Димитрије Иванович Менделеев (1834—1907), славни руски научник, саставио је, 1871 године, чувену таблицу периодичког система елемената. Последњи елемент у тој табlici је уран и забележен је под бројем 92. Доцније су пронађени нови — вештачки елементи и сада их у табlici има укупно 101. Елементи 99, 100 и 101 названи су: ајнштајнијум (по Алберту Ајнштајну), фермијум (по славном италијанском нуклеарном физичару Енрику Фермију) и менделеевијум (по Менделееву). Елементи имају разна имена, која су добила по грчким и латинским, арапским и другим речима. Тако је елемент телур добио име по латинској речи телус, што значи земља, јод по грчкој речи јодум, што значи љубичаст, итд. Овде ћемо набројати имена још неких еле-

Д. И. Менделеев

германијум — од Германија; стронцијум — по пределу Стронцијан, у Шкотској; итријум — по месту Итербији, у Шведској; ниоб — по Ниоби, Танталовој кћери. Она се хвалила да има више деце него богиња Лета, па су Аполон и Дијана побили њених седам синова и седам кћери, а сам бог претворно је Ниобу у камен. мазуријум — по Мазурској области у Источној Пруској; рутенијум — од полатинске речи Рутенија — Русија, а сам елемент је пронађен у уралској платинској руди; паладијум — назван по астероиду Паладијуму; церијум — по астероиду Церери, који је откривен 1 јануара 1801 године, у исто време када и овај елемент; илينيјум — у част Илиноског универзитета, у САД; самаријум — по минералу самарскиту, из кога је издвојен. Сам минерал добио је име по пуковнику Самарском, који га је открио; гадолинијум — у част финског хемичара Гадолина; холмијум — по Холмију, како је у старо време називан Стокхолм; тулијум — по старим скан-

динавским именима Шведске и Норвешке, „Туле“ — најсеверније државе на земљи; лутетијум — старо име Париза; хафнијум — Хафнија, старо име Копенхагена; тантал — постојале су велике тешкоће да се издвоји овај елемент, па је то учинило да добије име по Танталу, митолошкој личности, који је био осуђен на вечиту жеђ и глад, јер је одао божанске тајне; ренијум — по латинској називу реке Рајне; полонијум — то је полатинско име Пољске — Полонија; алабајнијум — по Алабаји, држави у САД; торијум — по Тору, богу рата и највећем божанству у скандинавској митологији; урањ — по планети Урану, чије се откриће поклопило са открићем овог елемента; непунијум — по Нептуну, римском богу мора;

ЗГРАФИТО

Зграфито је подражавање пластичних облика пртањем у две боје на малтерисаним зидним површинама. Њима су покриване и целе фасаде за време италијанске Ренесансе.

ИНФУЗУМ

Инфузум је назив за лекови који се справљају као чај.

Занимљива открића двојице научника

Курјаци не иду у чојорима, ној не сјабља главу у њесак, црвена боја не раздражује бика...

Истакнути амерички природњак Берген Еванс и млади француски зоолог Бернар Хувелманс, већ неколико година воде борбу против различитих погрешних претстава о животињама, које су често укорениле се у научним круговима.

или више курјачких породица никад се не удружују ради напада. Осим тога, курјаци никад не нападају људе, изузев у врло ретким случајевима самоодбране.

Амерички и француски научник тврде да је и живи песак производ маште преморених и изгладнелих путника по далеким земљама, који су посматрали друге како умиру од исцрпљености, мислећи да их гута песак или мека земља.

Пре свега, нетачно је да првена боја раздражује бика. Експерименти извршени у последње време показали су да бикови уопште не опајају првену боју.

Укротити и опчарати змију исто је тако лако као и раздражити бика. За то није потребно умети свирати у фрулу.

Погрешно је мишљење да мајмуни имају бува и других инсеката, од којих се непрестано требе. Мајмуни су врло чисте животиње, а њихови необични покрети који потсећају на трепљење усмерени су на отклањање сасушених делова коже.

Колико је тек погрешно веровање о великим чојорима гладних вукова који се преко зиме спуштају у села и кољу стоку и људе.

У низу ових заблуда, можда се највећа неправда чини ноју, који никад не сакрива главу у песак у случају опасности и који није у стању да прогута ни обично дугме, акамоли ексере или виљушке.

Најзад, погрешно је веровање да је морски подип страшина немам која преврће чамце и мање бродове. Чак и највећи подипи из јужних мора само су плашљиве и безопасне животиње, чије загрљаја са лакоћом може да се ослободи сваки човек.

Снаја нежне пегурке

Чувари градског парка у Бечу приметили су недавно, кад су једног топлог дана чистили стазе, да су се у једној алеји, која је тек била асфалтирана, појавили мали клубови.

квара у подземним гасоводима, али касније је утврђено да већих кварова нигде у близини скоро није било. Због тога није тешко замислити колико је било изненађење чувара парка и шетача кад су једног дана поткљобучена места прснула и кад су се кроз цукоштине у асфалу појавиле — мавице печурака рудјача.

Како су могле нежне и меке печурке да пробију асфалт који је стављен преко дебелог слоја шљунка и ваљком набијене земље?

Оно што ми у обичном животу називамо печурком, у ствари је само део печурке који се у ботаници зове плодноносним телом. Сама печурка, која има облик белих, разгранатих и испреплетених кончића, скрива се у земљи. Она живи неколико година. Кад су услови нарочито повољни, заправо кад има довољно влаге и топлоте, на тим кончићима развијају се меснате плодносна тела. Она брзо расту и бујају, једно упијајући у себе влагу. Притом се у њиховој унутрашњости развија огроман притисак, који достиже и до сто атмосфера (ради упоређења, рећи ћемо вам да у цилиндрима локомотиве притисак паре износи око 16 атмосфера). Такав притисак не може да издржи ни слој бетона којим се покривају улице и стазе у парковима.

ГРИЗЛИ КАО ГРОБАР

Франсоа Едмонд Блан, француски стручњак за вођење експедиција које лове дивљач за зоолошке вртове, увек се највише плашио медведа са Аљаске, опаких гризлија, који се нарочито разбесне кад затекну човека где лови рибу.

онда је, мислећи да се гризли удаљно, покушао да се извуче испод покрова. На несрећу, медвед је чукао у непосредној близини. Он је одмах скочио на ловца, оборио га на земљу и поново прекршио границима и лишћем, чувајући га као и малопре. Јадни човек, тешко рањен, ту би и издахнуо да један други ловац, зачућен што му се друг не враћа, није пошао да га тражи.

ДЕКАРТОВА ФРАНСИНА И МОРЕПЛОВАЦ

Да би објаснио своју теорију о аутоматизму код животиња, француски физичар Декарт начинио је један аутомат, фигуру девојчице, коју је назвао Франсином.

узме чекић и обије сандук. Али, кад је дигао поклопац, чекао га је изненађење: дутка је наједном почела да мрда. Престрашени капетан, убеђен да је у том послу сам јаво умешао своје прсте, зграби Франсину и баца је у море.

„МЕТАЛНИ“ ШАХИСТА И КАТАРИНА II

Чувени аутомат „Играч шаха“ мађарског барона фон Кампелена, који је крајем 18 века задивио Европу, имао је чудну историју.

Наравно, морао је да бежи и нашао је уточиште код свог пријатеља барона. Воронски је био одличан шахиста, па Кампелен, који је био изврстан механичар, напустио да начини дутку у којој ће бити капетан. Тако је настао „Играч шаха“, који је имао изванредног успеха где год је стигао.

Кијање и његове последице

Кад је једна тринаестогодишња девојчица из Вирџиније почела да кија, њени родитељи сматрали су да је то обичан назеб.

Последњих година научници су успели да сниме тренутак те експлозије, за што им је била потребна фотографска камера са експонажом од једног стотиходитог дела секунде. Серије снимака откриле су да та страховита експлозивна снага кијања избаши у ваздух око 4.600 честица, и то брзином од 45 метара у секунди.

Два дана касније, болесница је била здрава. Доктор Кемер није употребио никакву дрогу, нити је прибегао операцији, како су неки лекари саветовали. Узрок њеног кијања био је чистокрвни психолошки природни. Кијање је било само спољна манифестација неке психичке пометње, што је доктор Кемер и открио.

Многи примитивни народи сматрају кијање као знак да се у човеково тело уселио некакав зао дух и да он, кијањем, покушава да се ослободи тога узеља.

Историски је утврђено да је баш због кијања велика епидемија грипа која је харала 1918 године имала толико жртава. Ширење „прве куге“, која је у Средњем веку опустошала читаву насеља, такође је било потпомогнуто кијањем.

У ствари, кијање и јесте — сем кад је оно манифестација неке психичке пометње — напор да се из носне шупљине отстране неки предмет који дражи слузокожу. То може да буде труп прашине, зрнце поленовог праха или микроба.

»Пошайши кија«

Осам учесника енглеске научне експедиције на Антарктику чланови су најчуднијег клуба на свету.

Да би се постало чланом тога клуба, није потребно извршити никакав јуначки подвиг или обогатити науку неким великим открићем.

Такав недемократичан однос према овим морским циниковима тешко да ће се коме учинити невином шалом. Ко би се усудио да тако близу приђе киту и још да га потапше по чељустима? Међутим, да би се могло учланити у овај клуб, уопште није потребно отиснути се у хладне воде антарктичког мора.

Они китови су, просто-напросто заробљеници. Како из-

ЛОВ на змајеве

Жудња за необичним доживљајима и љубав према природи одвеле су деветнаестогодишњег немачког природњака Рикарда Крумхолца у северне делове Бразилије, у „обећану земљу“ на обалама реке Амазона. Тамо, у насељу Пари, упознао се он с Холањанцима Питом Брауном, који већ годинама живи у Бразилији бавећи се ловом и помало тровином. Заједно с тим искусним ловцем, Крумхолц је прокретарио Северну Бразилију. О својим доживљајима написао је низ чланака, које је објавио под заједничким именом „Из земље зеленога сфинкса“.

Пљускови у горњем току реке били су престали и ми смо одлучили да са Индијанцима кренемо у лов, у велику увалу натопљену кишамом.

— Идем да ловимо змајеве, — одговорио ми је Пит кад сам га запитао за циљ нашег похода.

Пит је ишао с другом групом, а са мном је био само млади син индијанског поглавице, Утопа, осамнаестогодишњи младић.

Ноге су нам упадале у расквашену земљу. Ишли смо кроз прилично редак шумањак с ту и тамо разбацаним карнауба-палмама, из чије сржи Индијанци добијају нешто слично брашну.

На вунастим стаблима палми вода је оставила дебео слој иловаче и блата. Жбуње је такође било покривено лепљивим блатом. Свауда око нас било је још мисусушених великих бара, а крај њих и у њима сјасет дугачких глиста, гусеница, буба, дебелих ларви и разних других инсеката.

Мој млади сапутник и водич изненада ме је оставио; вероватно је кренуо за трагом какве животиње. Остао сам сам. Чувиши негде из близине два хица из Питове пушке, кренух у том правцу. Али, наједном је у сплету чупавог биња које је покривало стабло једне палме нешто зашумтало. Пришнух се и опрезно разгрнух испреплетане лијане, које су око стабла биле „изаткале“ дебео покривач.

Под лијанама је било мрачно и ја дуго нисам успео ништа да видим. А затим, упла-

ји су се завршавали повијеним канџама. Био је то змај. Изглед овог чудовишта, које сам познавао само по причама и сликама, страховито ме је уплашило. Значи, тако у стварности изгледа ова готово легендарна и веома ретка животиња. Сујеверни људи тврде да не само што је њен поглед смртоносан, већ да, ако се пред змаја стави огледало, он тим својим погледом убија и самог себе.

При себи нисам имао огледало и због тога сам употребити пушку. Док сам из запаљених лијана ослобађао свој плен, стигао је Утопа с две блатне коке које је убио. Угледавши змаја, он неколико пута мљациу језиком, по чему сам закључио да сам уловио неку нарочиту пољастину.

У томе стиге до нас један од ловаца и јави да ме Пит зове. Покушавао је да ми још нешто каже, али га ја нисам разумео. Побожавши се да се догодила нека несрећа, пожурих за њим.

Стари Пит и још два Индијанца стајали су крај реке, под дрветом копанџефера (у дупљама овог дрвета често се налазе знатне количине течног, мирисног балзума који се употребљава у медицини) и гледали према његовом врху. Кад сам запитао шта се догодило, Пит ми показа главом на густу круну дрвета.

— Тамо горе крије се „аждаја“ у коју сам сручио два метка. Хтео сам да је видиш пре него што побегне.

Требало ми је прилично времена док сам у рачви две гране приметно животињу какву никад раније нисам видео. Потсебала је на змаја кога сам малочас убио, али је била много већа од њега. „Аждаја“ тело, дуго око два метра, било је угасотомрко с прљавобелим и жућкастим пегима и пругама, а из њега је штрчало неколико стрела којима су је, пре но што се сакрила, погодили Индијанци.

— Тај чудни створ као да се тамо залепио, — рече мој друг. — Одавни већ чекам да промоди главу иза те дебеле гране. Месо легуане или игуане, како називају овог црноског гуштера, веома цене не само првенокожи, већ и бели гурмани. Толико је укусно да не знам с чиме бих га упоредио.

— Ја сам такође убио једног великог гуштера, — похвалих се — мада не толиког као што је овај. Али, унапред се одричем тог нашег гурманског залагаја.

— Брзо ћеш изменити своју одлуку, — насмеја се Пит. — Биће довољно само да осетиш мирис печења, наравно под условом да нам аждаја не умакне.

Нисам га разумео, па упитих:

— Шта то значи: да не побегне? Па та животиња је буквално накинџена стрелама, а у њој су, кажеш, и твоја два метка. Она је свакако већ на издасају и држи се тамо на грани само захваљујући канџама.

— Ништа ти не знаш, — кратко ми одговори Пит.

Како нико није намеравао да се попне на дрво и скине убијену игуану, кренух ја, поевши само ловачки нож. Чамац са два Индијанца налазио се испод самог стабла, тако да сам био сигуран да ће они лако ухватити „аждају“ ако

случајно падне с дрвета у реку.

Био сам већ на неких пет метара висине кад зачух снажан плесак по води. Дугох главу: игуане више није било на грани. Нисам успео ни да се спустим с дрвета, а Индијанци су се чамцем већ приближавали другој обали. На моје огромно чуђење, а и дивљење, открих да је „аждаја“, не марећи за стреле које су јој штрчале из тела, преренила реку и дочепала се супротној обале. Кад су гониоци стигли тамо, она је већ била ишчезла у шипрају.

Са још двојицом Индијанца пребацих се и ја на другу страну реке. Дршци стрела сметали су „аждаји“ у бежању кроз шипраг и ми је убрзо стигосмо. Скупивши се у клупче, као да се спрема на скок, игуана се завукла међу испреплетане лијане.

Пушку сам био оставио на другој обали и имао сам при себи само нож. Како ниједан Индијанца није показивао жељу да приђе опкољеној животињи, и помисливши да ту част препуштају мени као госту, ја се одважно упутих према „аждаји“ да бих докрајчио њене муке.

У том тренутку крај мене

је промакло једно витко тело. Био је то Утопа. Све се одиграло тако брзо да сам се касније, мислећи о томе, могао сетити само сјаја секире у његовој руци. Затим сам видео како га чудовиште, упивши се зубима у његово лево раме, пљамомо гребе својим јаким канџама. Индијанци су сместа потрчали упомоћ свом другу и стади да забављају своја копља и ножеве у тело разбеснеле животиње.

Али, у тешко рањеној „аждаји“ још је било живота. Зграбих секиру коју је Утопа био испустио и неколико пута снажно ударих игуану по затиљку. Тек тада је престала да се миче.

Срећом, ране младог Индијанца нису биле опасне. Пажња и брига његових другова и многобројни поклони учинили су да брзо заборави на болове.

Игуане, као и већина осталих животиња, обично избегавају сусрет с људима. Али, ако се већ сукоче са човеком, оне су заиста достојни противници. Желим да додам још нешто: моје мишљење о „аждаји на ражњу“ заиста је несталом чим сам осетио мирис печења.

Алпинисти са мердевинама, лепезама, свиленим чарапама...

Луди који се данас пењу на најнепреступније планине света и освајају хималајске врхове често личе на чудовишта из фантастичних прича. С маскама за кицеоник на лицу, с вишеструким, непромочивим панталонама и блузама, носећи чекиње, клинове, ужад и други потребан прибор, они заборављају на своје свакодневне животне навике и често недељама живе под шаторима, спавају на леду, једу конзерве и — савлађују вратоломне литице.

Некад није било тако. Пионир алпинизма пре 170 година остваривали су прве велике успоне и освајали највише врхове Алпа под условима и на

прибор: један велики шатор, пољски кревет, јорган, чаршаве, два зимска капута, једно бело одело, три кратка капута, два пара чизама, пет пари ципела, папуче, три прслука и пет кошуља. Испред Сосира ишла су два човека, носећи

вуених чарапа, јорган, слани шешир, маску од велура и оковане ципеле. У торбама које су носили носачи налазили су се најразноврснији предмети: велика лепеза за хлађење у случају потребе, једна ру на лезеза, четка за трљање леђа ако напорни ход проузрокује свраб, велика кутија с помодом од краставца за заштиту лица од ветра и хладноће, шест оловки, један термометар, огледало и — перјани јастук. Од намирница, прева алпинисткиња је носила: 24 пилета, 96 боца вина, коњачка и шампањца, два говеђа бута, две печене овце, 36 кокошака, 12 лимунова, шљиве, чоколаду и разне сирупе.

Уочи Француско-пруског рата, 1870 године, алпинизам је још био у повоју. На освајање алпских врхова људи су одлазили опремљени готово као њихови средњовековни преци кад су опседали тврђаве. Мердевине су још представљале обавезан планинарски реквизит, а алпинисти су савлађивали снежнике у градским оделима, са сланим шеширима и у чизама на заковчавање. У то време освајање планинских врхова узело је невероватне размере на западу Европе. Сваког лета хиљаде људи пеле су се на Алпе. Поред мердевина, они су често носили велике баване, преко којих су, у јашућим става, савлађивали амбисе. Често је то био узрок несрећа, у којима су понекад страдали сви чланови експедиције. Ипак, и даље су читаве породице и разdragане друштвене младежи људи и девојка одлазиле у Алпе, физички и материјално потпуно неспремне.

Времена су се променила. Подвизи који су још пре 70 година изгледали невероватни, данас не чуде више никога. Пре нешто више од пола столећа, свака експедиција која би се читаво вратила са Монблана поздрављана је артилериским салвама. Данас се на Монблан пењу и деца, а освајање хималајских врхова виших од 8.000 метара постало је обична појава.

начин који би данас сваком планинару-почетнику измамно грохотан смех.

Млади сељак из Шамонија Жозеф Балма, у пратњи др Пакара, први се попео на Монблан, 1786 године. Већ следеће године, Швајцарца Сосира решио је да понови њихов подвиг. Али, за разлику од Балме и Пакара, он је имао знатно већа материјална средства и желео је да и на највишем европском врху располаже истим комфором као у својој удобној кући. На пут је пошао 1 августа, у пратњи 18 водича и носача, који су носили чудан „планинарски

мердевине дугачке шест метара. Да би пењање учинио што сигурнијим, Сосир је измислио покретну рампу коју су држала четири човека, а служила је за савлађивање амбиса и стрмина. Трећег августа експедиција је стигла на врх Монблана.

Прва жена која је савлада Монблан била је Хенријета Анжевиј. Она је пошла из Шамонија, 3 септембра 1838. Имала је 44 године. На тај пут је понела: спаваћницу, флањелске панталоне, двоструке панталоне од шкотског штофа, две мушке кошуље, краповату, по један пар свилених и

Науцио да пилотира — из књиге

Два патролна пилота цивилне авијације приметили су како се на аеродрому у Местуку, у Америци, спушта један авион и то тако несигурно као да је без пилота. Али, кад су пришли авиону, из њега су извирале две чупаве дечје главе.

Једанаестогодишњем Роју Бросоу и његовом другу Еди Гејтсу, који има тринаест година, ово је била прва вожња авионом. И, што је назанимљивије, они су на њу кренули — сами.

Тринаестог септембра ова два дечака приметили су на аеродрому један усамљен једномоторни моноплан. Пришли су му и открили да је пилот заборавао да извади кључ из машине. План је зачас био створен:

искористити прилику и мало се провозати.

„Дао сам гас, авион је кренуо по писти, а затим се нашао у ваздуху.“ — објашњавао је Еди Гејтс, који је тога дана први пут ушао у један авион, почетак своје авантуре.

Дечаки су „шетали“ на висини од око 700 метара, брзином од 208 километара на час. Летели су изнад провинције, Суфолк и источног дела Лонг Ајленда, да би најзад у ниском лету надлетели и своје домове, који се налазе крај самог аеродрома.

Млађи дечак брзанио се касније тиме што је изјавио да га је његов друг Еди уверавао да зна да пилотира. Еди је, пак, изјавио да је то сасвим тачно: науцио је да пилотира — из књиге.

ДА БИ БИЛИ КРАЂИ...

Припадници неких јужноафричких племена захтевају да њихови јавни говорници стоје на једној ноzi за све време говора. Чим спусте другу ногу, то је знак да је говор завршен и слушаоци се разилазе или очекују другог говорника.

ЛЕПО БИ СЕ ТИ ПРОВЕО!

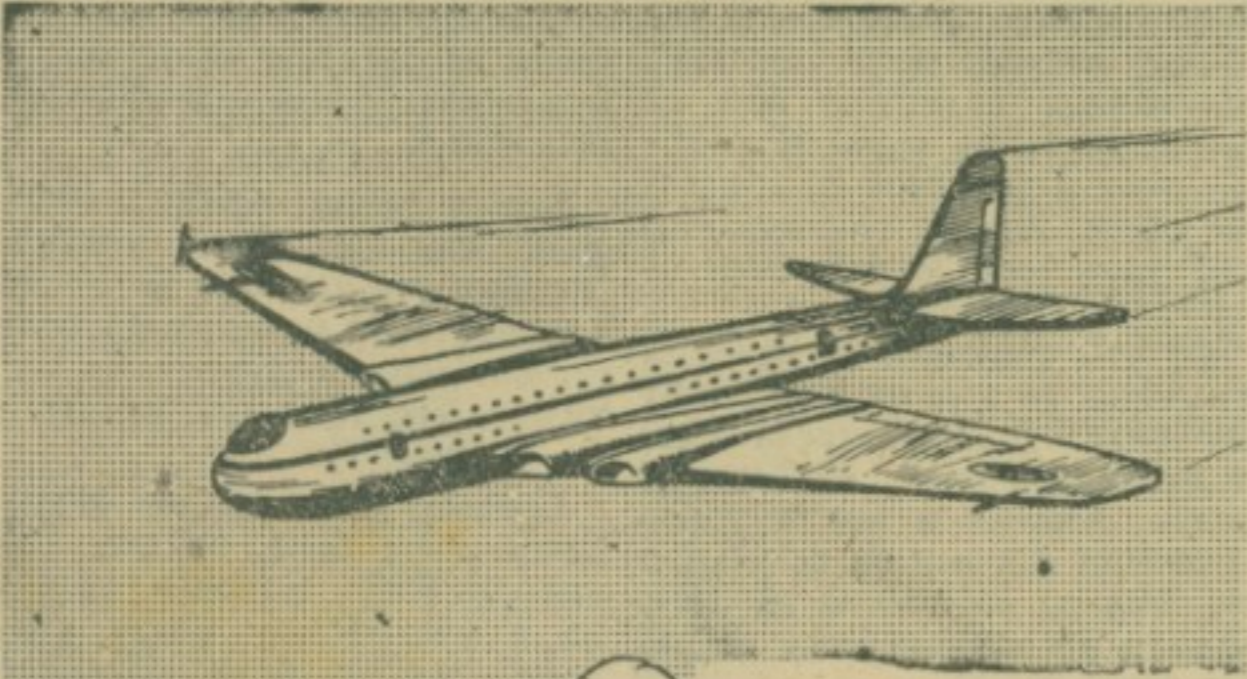
ВИДИ ТИ ЊЕПА! ХОРЕШ ДА КАЖЕШ ДА ТВОЈ ОТАЦ ЛАЖЕ!?

ЈА НИСАМ ТО РЕКАО, ТАТА!

САМО ЈЕ НЕБЕРОВАТНО ДА СИ СЕ ТАКО ЛАКО ОСЛОБОДИО ПЕТ ЛАВОВА!

НАСТАВИЋЕ СЕ.

АВИАОН ЗА СТОТИНЕ ИЛИНИНГ

равдана, само што се кључ за решење овог проблема још држи у највећој тајности. Но, без обзира на то смањење тежине батерије, будући авиони на атомски погон ипак ће претстављати праве тврђаве.

Зашто је атомска батерија толико тешка, не узимајући у обзир чак ни њен гломазни али неопходни оклоп? Начињена од наслаганих полуга урана 235, или полуга плутонијума помешаног са обичним ураном 238, батерија је тежа од олова. Док се специфична тежина олова означава са 11, урана са 19.

Топлота коју ослобађа батерија једне атомске централе изазива испаравање воде. Зато што је сувише радиоактивна, та пара не одводи се одмах у турбину. Она се претходно спроводи кроз кружно „чисти-лиште“ начињено од челика који не рђа, у коме се задржава атомско зрачење, и тек после пушта се даље. Тако очишћена, она загрева другу воду, која онда такође испарава и покреће турбину. Овај уређај сам по себи је тежак, а камоли кад се још уз његове зидове поставе бране од олова и бетона ради заштите запосленог особља од смртоносног атомског зрачења. Зато се својевремено поставило питање: како да се у труп авиона смести ова велика и тешка фабрика, а да он ипак полети?

Оптерећен оволиком тежином, којој мора да уступи и много простора, авион, с друге стране, добија врло једноставан атомски мотор за који нису потребне велике количине горива. Кроз мотор струји ваздух, који улази кроз нарочити отвор на трупу. Батерија загрева тај ваздух до отприлике хиљаду степени и он се потом спроводи у турбине које су у вези са елисама.

У последње време све више

се испитује могућност за производњу атомских млазних авиона. Чињеница да је атомска батерија на америчком авиону Б-36 била пуштена у рад за време лета, знак је да су стручњаци успели да реше још један проблем атомског авионског мотора: заштиту посаде од ултраљубичастих зрачења. Да би се људи што боље обезбедили, батерија се смешта што даље од авијатичара, при крају трупа, 45 метара иза њихових седешта. Између летача и батерије уграђују се споредне инсталације, које такође служе као заклони.

Највећа тајна авиона Б-36 састоји се у природи оклопа атомске батерије. У њој лежи и могућност узлетања. Засад је познато само то да тежина о-

вог оклопа износи 300 килограма по квадратном метру, уместо 2.500 килограма како је то раније било. Међутим, ова тајна, као и толике друге, неће остати дуго непозната. Као са атомске бомбе, тако ће се и са атомске авијације убрзо скинути вео тајанствености.

Сматра се да ће први путнички атомски авион бити велики хидроавион за више стотина путника. У његовом трупу људи ће се осећати готово исто тако удобно као на неком прекокеанском броду, само што, наравно, неће моћи да се шаптају палубом. Да би овакав авион обишао земљину куглу, биће потребно да понесе само неколико килограма урана, уместо, као досадашњи авиони, неколико десетина хиљада килограма бензина. Летелица ће бити тешка при повратку исто колико је била и при одласку. За оволику градацију најпогоднија узлетишта биће мора, језера и широка корита великих река. Инжењери сматрају да ће се још у току ове године остварити први лет око Земље без спуштања.

ЈОШ НЕШТО О СЛОНОВИМА

Деобина коже код слона износи од 3 милиметра до 5 сантиметара. Да би се она уштавила, потребно је готово годину дана. Па ипак, и поред оволике дебљине, обична мува у стању је да исисе крв из ње.

Просечан век слонова износи 50 година, а њихова просечна тежина око три тоне.

Слонови болују од запаљења плућа, назеба, тумора и неких других људских болести. О слоновима у зоолошком врту чувари се брину исто као да су људска бића. Челични инструмент им држи разјапљене вилице све док им он не спусти у грло огромне пилуле.

Слонови веома тешко подносе хладноћу. У хладнијим пределима пребацују преко њих специјалну ћебад, која им прекривају уши, труп и реп.

РЕПОВАТЦИ

ЗБОГ ДВОКОЛИЦА

на коме нема имена преминулог, већ само натпис: „Наша тела су као шпеле. Медицина је њихов крпа-обућар, а смрт знак да су савским дотрајале“.

ЧАСНИ КРАДЉИВЦИ

Мушкарци из племена Мак хаја, које живи у индијској области Чалтаран, некада су сви били по занимању провалници. Али, они су и поред тог нечасног занимања имали своја правила о којима се нико није смео огрешићти ако није желео да као нечестан човек буде искључен из племена. Та правила провалама не сме служити гвозденим алатима, да се мора ући само на врата и да се за време ноћних по-

Кловис II, који је дошао на престо као четворогодишњак и владао од 638 до 656, био је први франачки владар који се повезао на двоколицама, превозном средству које су до тада употребљавале само жене. Овај његов поступак био је такав удар за његове поданике да су се побунили, убили га и збацили с престола његову династију, и то у корист његовог првог доглавника, који је и предложио Кловису да се послужи двоколицама. Ратнички Франци су у то време сматрали да су двоколице недостојне краљева и да они треба искључиво да јашу коње.

НЕОБИЧАН ЕПИТАФ

На гробљу у Сиренсистеру, у Енглеској, налази се хода увек мора носити заједан надгробни споменик паљена светљка

Једног дана, а то се догодило пре кратког времена, амерички шесто моторни бомбардер Б-36 узлетео је носећи у свом трупу тешко оклопљену атомску батерију. Авион је, заједно с горивом, тежак 38.000 килограма и да би се уздигао у ваздух био је потребан мотор од 21.000 коњских снага. Чим је авион достигао довољну висину, мотори су престали да раде и наместо њих ступила је у дејство атомска батерија, што значи да је она развила снагу од преко 21.000 коња. Пошто се зна да је мотор атомске централе од, рецимо, 50.000 коњских снага тежак близу милион килограма, људи су се у чуду питали како је било могуће узлетети с толиким теретом. Једина вероватна претпоставка састоји се у томе да су стручњаци успели да смање тежину атомске батерије, тог најважнијег и најтежег дела атомског погоня. Претпоставка је савим оп-

Како су постали пунокрвни коњи енглеске расе?

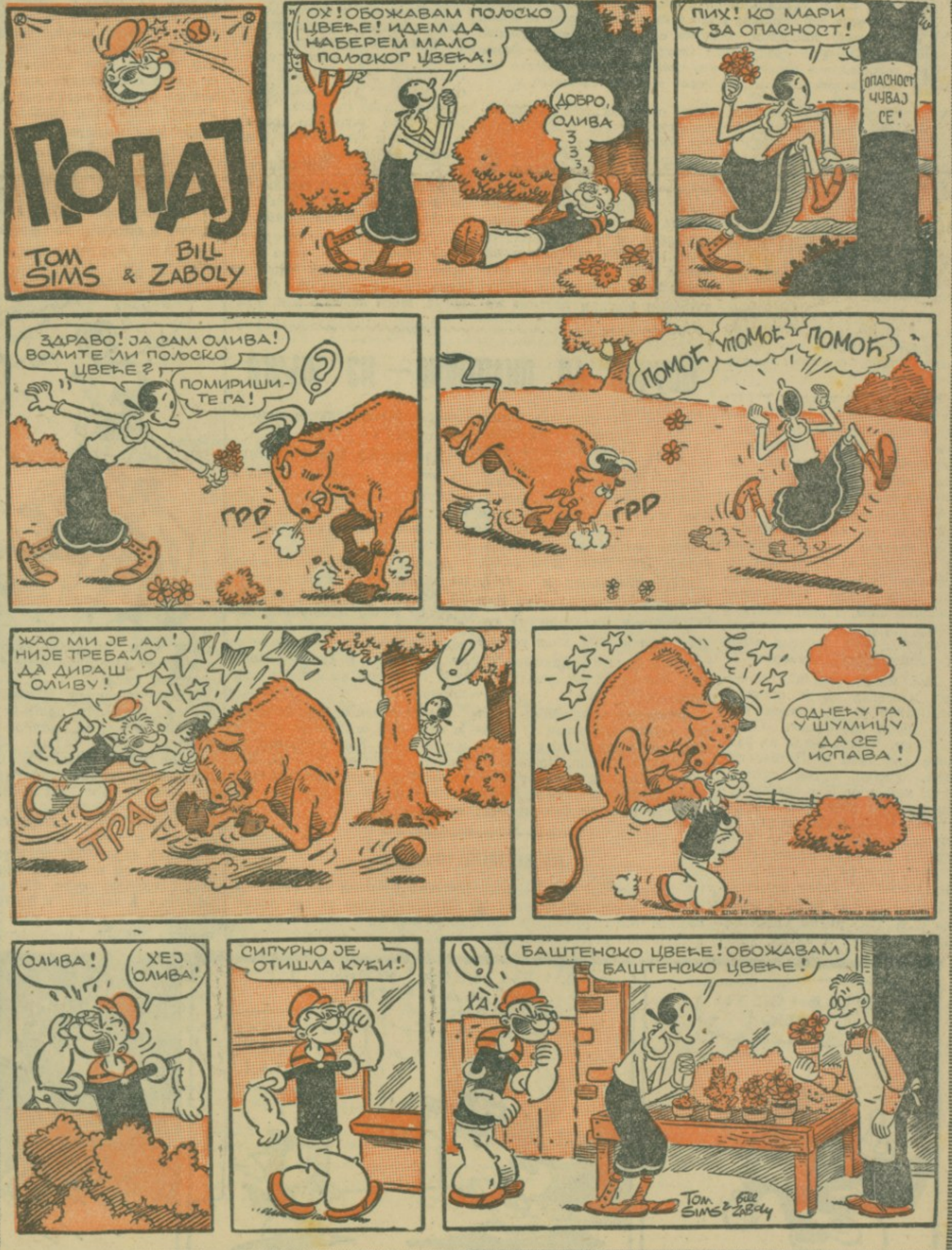
А су пунокрвни коњи енглеске расе најбржи и да освајају највеће награде на коњским тркама широм света, познато је свима онима који су макар једном у животу били на хиподрому. Мање је познато како је настала та необична раса брзих, танконогих, нервозних и осетљивих коња.

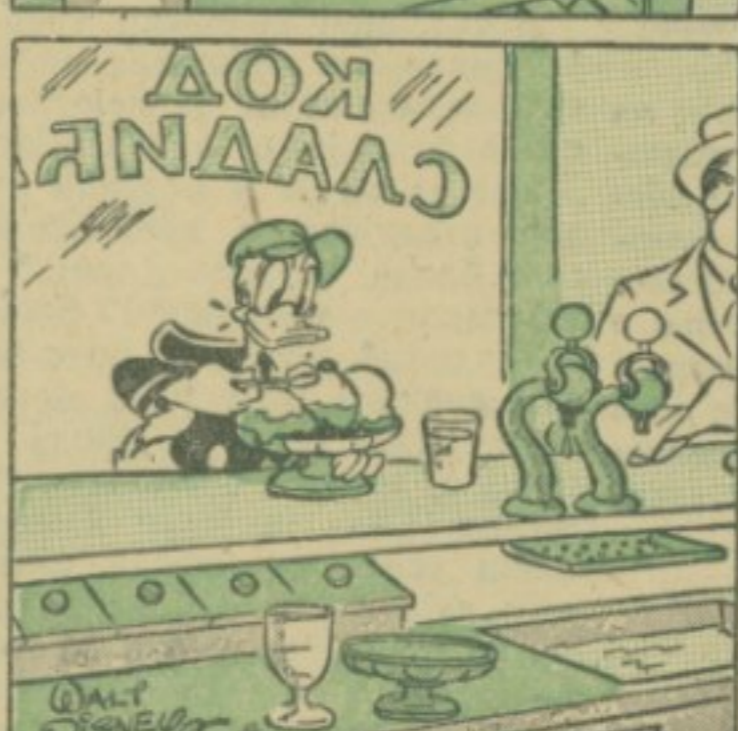
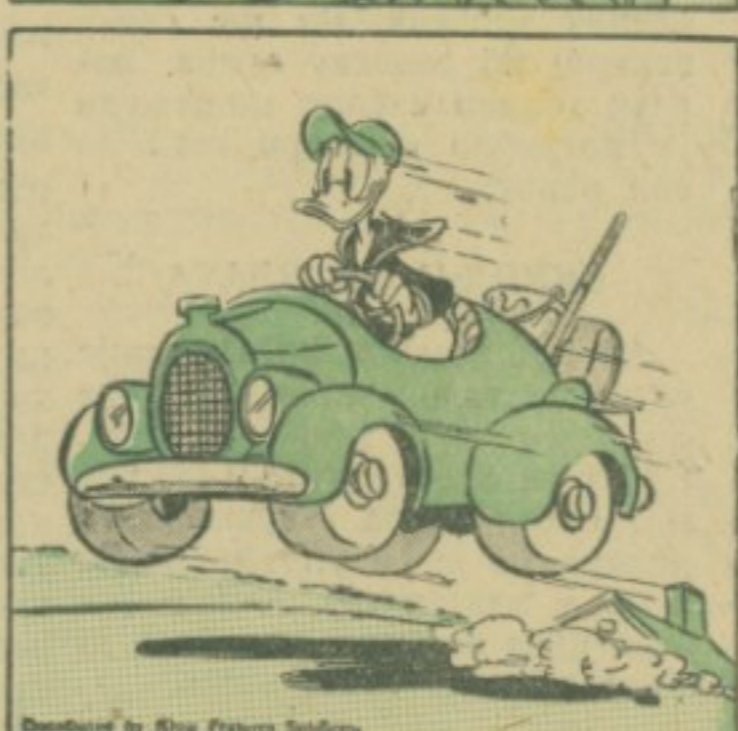
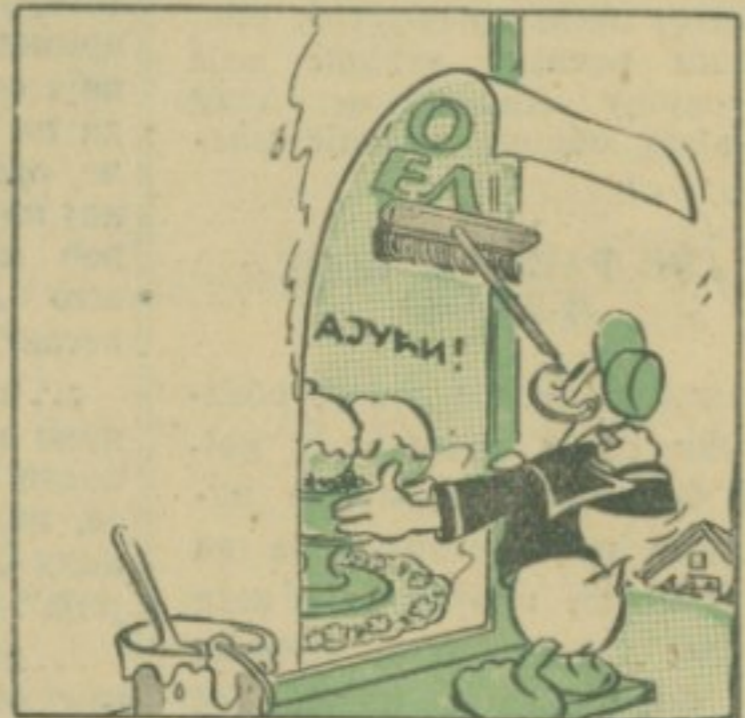
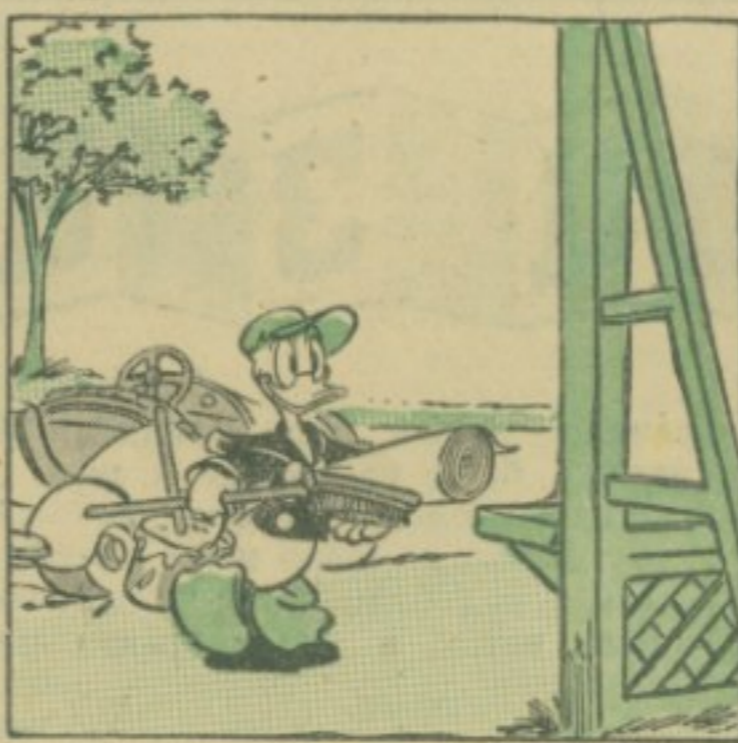
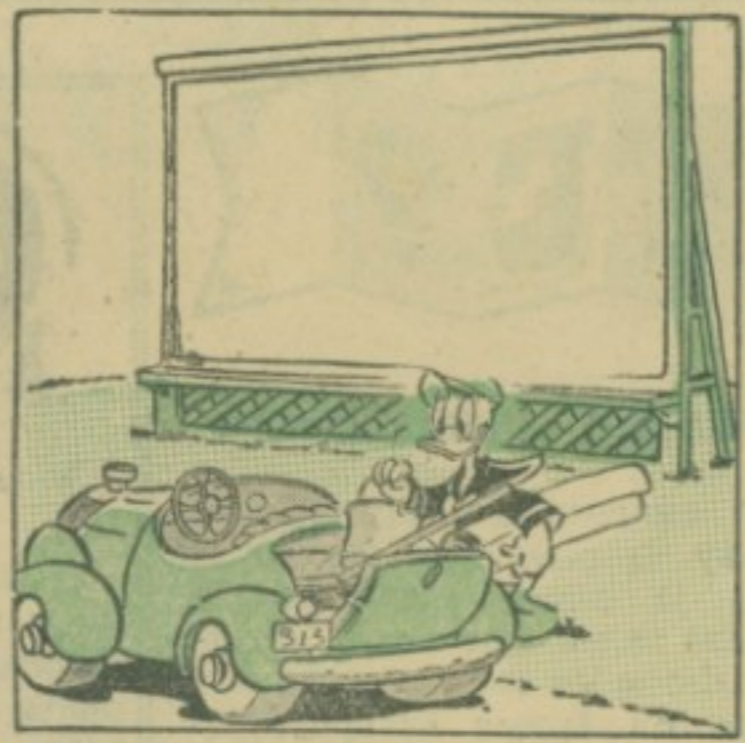
Уствари, сви пунокрвни коњи енглеске расе воде порекло од једног арапског пастува кога је некакав паша поклониво француском владару Лују XV. У то време, у Француској су били у моди крупни и убојени коњи, па се краљу витки арапски ждребац није допао. Краљев коњушар продао је коња једном водоноши и поносни пастув је по цео дан морао да вуче кола натоварена бурињима с водом. Један енглески одгајивач, у пролазу кроз Париз, приметио је необичну животињу и, упркос њеном жалосном стању, откупио је и одвео у Лондон. Ни тамо се овај коњ није прославио, али је дао славно потомство. Његов непосредни потомак,

Голдофин, победио је на многим тркама, а од овог потичу исто тако чувена тркачка грла Бајерли Турк и Дарли Арабијен, са читавим низом доцнијих потомака. Коњи који не вуку порекло од ова три енглеска претка нису пунокрвни, већ у најбољем случају полу-крвна грла.

Многобројним укрштањима у току прошлог и овог века енглеска раса коња постала је чисто вештачка, стварана искључиво за трке. Брзина коња је постајала све већа, а труп све дужи. Тако је дошло до необичне појаве да је чувени тркачки коњ Флајинг Фокс имао један кичмени пршљен више од осталих коња. Његов скелет и данас се чува у Музеју коња у Самиру.

Вредност најбољих пунокрвних коња, који у току свог живота добију по неколико највећих трка на тркалштима у Паризу или Лондону, износи често читаво богатство. Неки припадници пастуви и кобиле француских и британских одгајивача продати су прошле године за износе који више десетина пута премашају вредност најлукузнијих аутомобила.

МИЛО ЗА ДРАГО

Гаја: Малочас ми је један малишан на улици рекао да ја и ти толико личимо један на другог да нас просто не може разликовати.

Раја: Где је тај мансур? Сад ћу га научити памети!
Гаја: Не мораш се трудити. Ја сам га већ изударо!

ЈЕДИНИ ИЗЛАЗ

— То је ужасно! — жали се Пера Ждера. — Лекар ми је забранио да пијем, па ми не да чак ни да пушим. Ја сам пропао човек. Остаје ми још само једно...

— А шта? — пита га Попај.

— Шта? Да променим лекара!

ПРИЈАТЕЉСКА УСЛУГА

Кројачица: Видим да нисте задовољни хаљином коју сам вам сашила. Сад сигурно више нећете код мене правити хаљине!

Пата: И нећу. Али, не бри ните. Препоручићу вас свим својим пријатељима.

РАЗГОВОР УГОДНИ

Паја: Рајо, јеси ли опрао руке?

Раја: Јесам, ујка-Пајо, још јуче!

Који је одговор шачањ

ЗАВИЈАЧА је:

део одела
врста пите
планина
стара игра

ВРАЖИЈЕ ЈЕЗЕРО се налази:

у Словенији
Далмацији
Македонији
Црној Гори

КАРАГОЛИ је:

лукa у Португалији
врста шкољке
италијански сликар
назив за једну врсту ветра
у Средоземном Мору

РАТАНИЈА ЈЕ:

град у Италији
биљка
музички инструмент
острво у Индиском Океану

ОДГОВОР:

ЗАВИЈАЧА је широка вуњена прегача коју су жене носиле место бошче, на Косову. У Калудири (Левач) завијача је од куделе изаткана шарена сукња. Завијачом су жене обмотавале тело и носиле је као сукњу.

ВРАЖИЈЕ ЈЕЗЕРО се налази у Црној Гори, под Дурмитором, 7,3 километара југоисточно од Шљемена. Површина Вражијег Језера је мала и износи свега 0,010 квадратних километара. Абсолютна висина му је 1.437 метара.

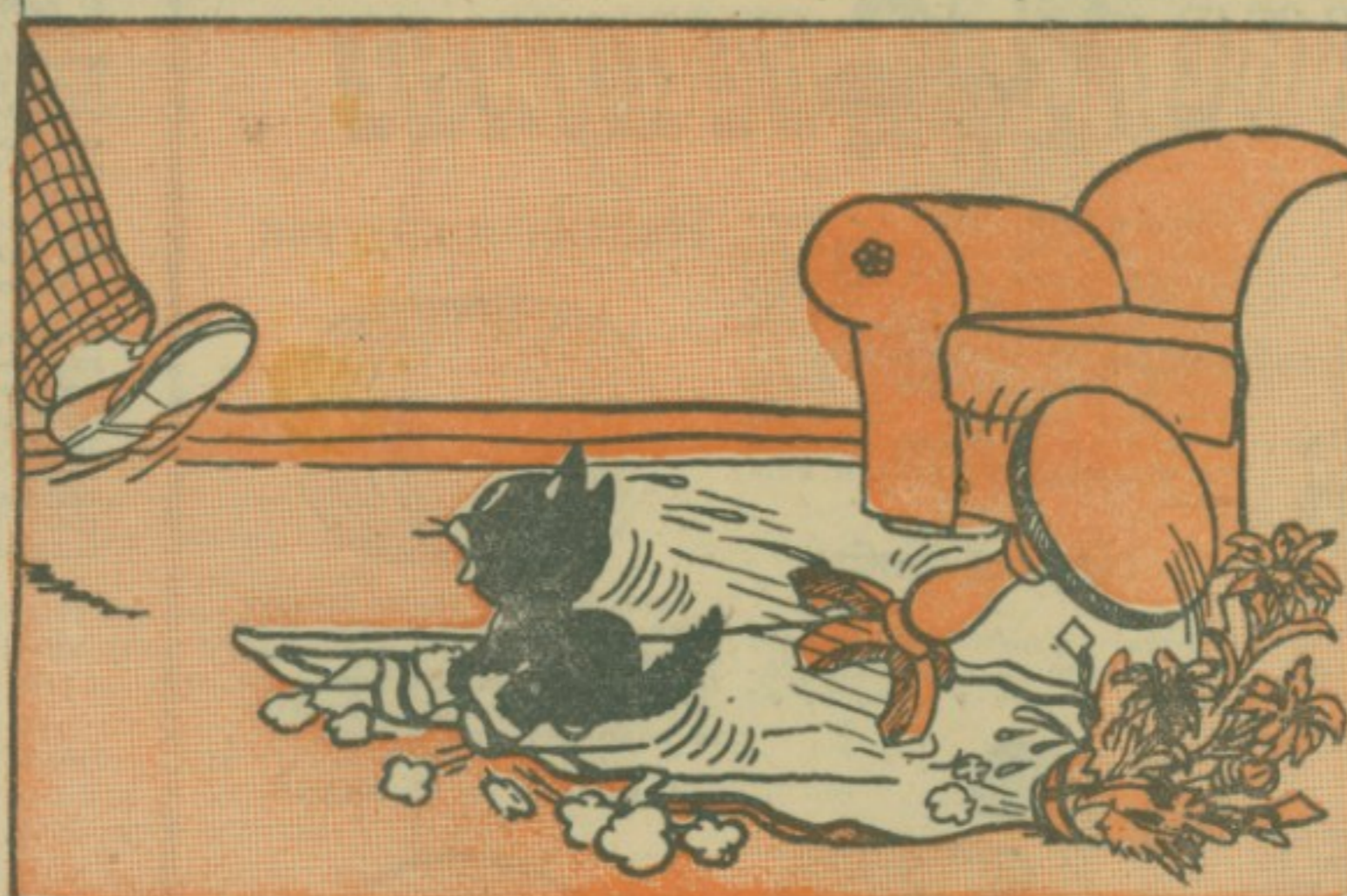
КАРАГОЛИ је врста шкољке у Јадранском Мору. Ове шкољке су добре за јело. Њихови сјајни капци, кад се очисте од кречних наслага, употребљавају се за прављење женског накита.

РАТАНИЈА је корен једне перуанске биљке веома опорна укуса, чији се сок употребљава као средство за заустављање крви код повреда.

Три мајкице

WALT DISNEY

НАСТАВИЋЕ СЕ